

TIRGUS STĀSTI

Āgenskalna tirgus mūsu atmiņās

TIRGUS STĀSTI

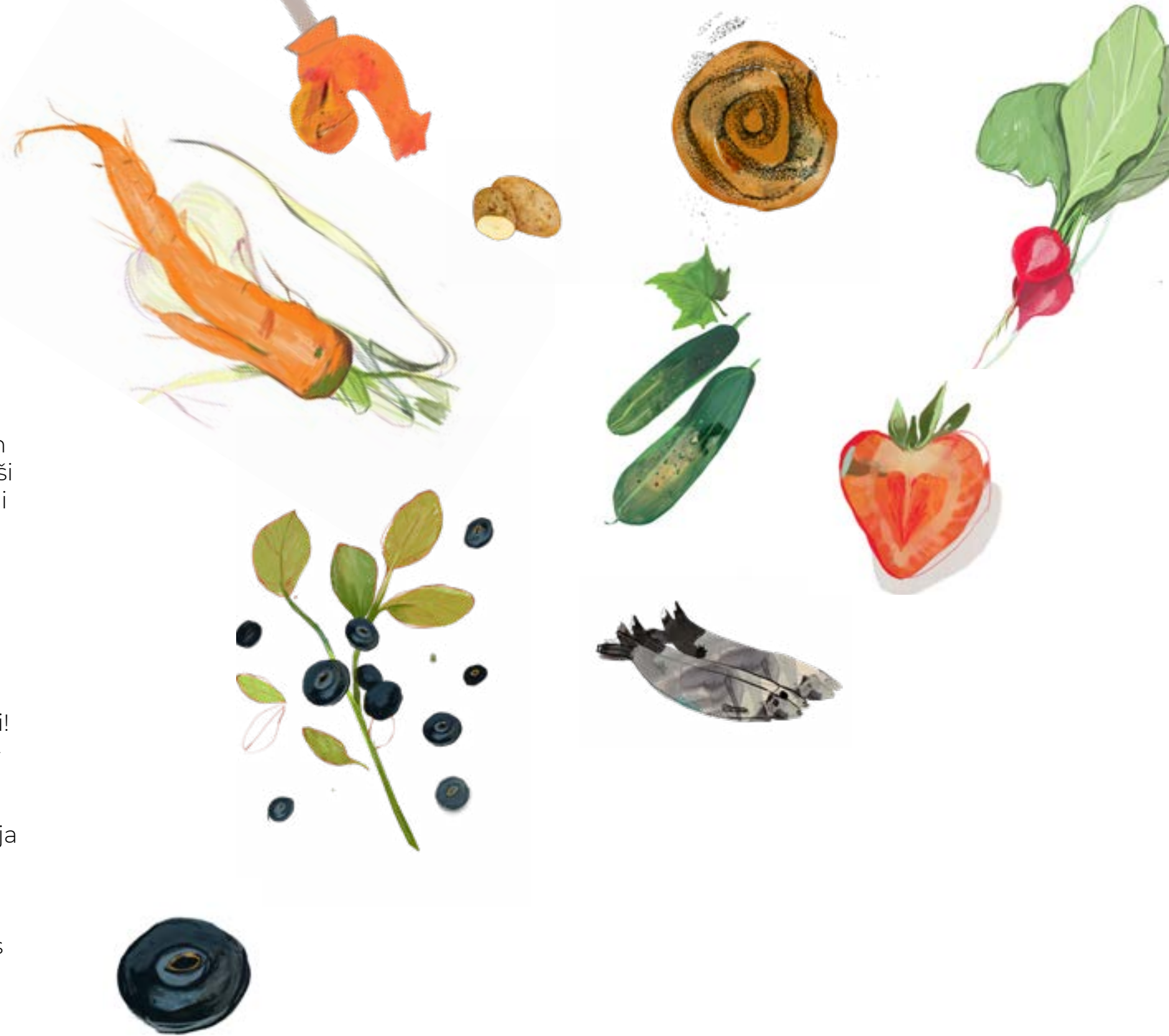
Āgenskalna tirgus mūsu atmiņās

Drīz apritēs jau 100 gadi, kopš pirmo reizi durvis vēra vēsturiskais Āgenskalna tirgus paviljons, kas tagad piedzīvo ilgi gaidīto atdzimšanu. Kalnciema kvartāla komanda Kārļa un Mārtiņa Dambergu vadībā ar arhitekti Lienī Griezīti ir paveikuši grandiozu darbu, lai atjaunotu unikālo arhitektūras pieminekli un iedvestu tajā pavisam jaunu dzīvību, radot laikmetīgu un iekļaujošu kopienas centru, kur tirdzniecība iet roku rokā ar kultūras dzīvi.

Lai vairotu izpratni par tirgus kultūrvēsturisko vērtību un iemūžinātu tā pagātnes liecības nākamajām paaudzēm, aicinājām cilvēkus dalīties ar saviem personīgajiem atmiņu stāstiem un vērojumiem par Āgenskalna tirgū redzēto un pieredzēto. Stāstu bija daudz, un tie visi bija patiesi interesanti! Šajā krājumā ir iekļauta tikai daļa no bagātīgā atmiņu klāsta – spilgtākie fragmenti, kas trāpīgi raksturo tirgus vidi, cilvēkus, notikumus un pārmaiņas laika ritējumā.

Paldies visiem, kuri dalījās ar saviem stāstiem un palīdzēja atmiņu liecībām nenogrimt aizmirstībā, bet gan ieraudzīt jaunu dienasgaismu šajā nelielajā, bet vērtīgajā krājumā!

Projekts “Kopienas stāstu un liecību krājuma izveide par Āgenskalna tirgu” tiek līdzfinansēts Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

Mēs uzrunājām cilvēkus, lai noskaidrotu un attēlotu Āgenskalna tirgus raisītās asociācijas. Izrādījās, ka viņu uzburtais tēlu, smaržu, garšu un noskaņu mākonis ir tik blīvs un dzīvs, ka māksliniecei Zanei Veldrei nekādi nepietika vietas uz lapas, lai visu to attēlotu. Vienmēr kaut kas palika neiekļauts. Tālab droši papildini zīmējumu ar saviem iespaidiem!

BĒRNĪBAS GARŠA

Saldie ķirši / Cukurvate / Krepapīra vainadziņi / Magoņmaizītes / Manas pirmās botas / Iepirkumu saraksts / Kvasa muca / Cukurgailīši / Pirmā peļņa / Puķes 1. septembrī

GARDUMI

Lauku labumi / Bulciņas / Skābi kāposti / Svaigums / Ogas un spināti / Kvasa cisterna / Nēģi / Minerālūdens ar sīrupu (automātā) / Borščs / Medus / Daudz kafenes / 3 kg biezpiena katru trešdienu / Reņģītes

ĀGENSKALNA SIRDS

Saule paviljonā / Ķieģelsarkanais paviljons / Satikšanās / Novadu ģerboņi / Jauna kultūrtelpa / Sakņu paviljons / Rosība un kņada / Milzu pārmaiņas / Šmēlinga arhitektūra / Vecais, labais Āģītis

RAIBS GAR ACĪM

Dažādi aromāti / Atradumi / Bērni un suņi / Poļu Levis džinsenes / Kāposti un melones / Loterija /

BURZMA

Kareivīgās puķu sievas / Akordeonists / Reketieru duets / Ojārs Vācietis / Ģimenes / Uldis Pūcītis / Mīlais opis / Forši cilvēki / Smukā pārdevēja / Bulciņu stenda Bokas jaunkundze

GARŠU UN SMARŽU KOKTEILIS

Agrā bērnībā (ap 47 gadi atpakaļ) uz Āgenskalna tirgu gājām ar bērniem dzert gāzēto ūdeni ar sīrupu. Ļoti patika sakņu paviljona smarža (kaut kas līdzīgs kartupeļu pagrabam).

Ingrīda Kudure

Tirgus saistās ar biezpienu, mellenēm un puķēm.

Anna Petraškevica

Kad biju maza, vasarās nācām ar mammu pirkt arbūzus. Jāņu laikā vecāki man nopirka ļoti kāroto papīra puķu vainadziņu. Āgenskalna tirgū bija mucas ar kvasu, ko apkalpoja sieviete baltā ķitelī.

Dace Brase

Atceros to vietu, kur tirgoja tortes, visas maksāja lielākoties 2 rubļi ar kapeikām, pie ieejas par 10 kapeikām tirgoja cukurgailšus.

Anda Plauka

Mans tētis speciāli brauca šurp pēc reņģēm un nēģiem no Ziepniekalna.

Una Eklone

Bērnības garša

Tirgus man atmiņā paliks ar zemeņu garšu – manu bērnības garšu, kad no tirgus mājās braucām un ēdām nemazgātas ogas, jo tik labas tās bija. Āgenskalna tirgus man vienmēr asociēties ar ziedu pirkšanu pirmajam septembrim - labākie ziedi un atmiņas. Atceros vienu tirgotāju – onkulītis gados, vienmēr solīdi ģērbies, runātīgs un laipns. Viņš tirgojās gandrīz pirmais uz tirgus stūra – gandrīz pretī Narvesen kioskam (tā bija viņa vietīņa). Un vēl Tirgus ziedu spaiņi man atmiņā palikuši. Ejot garām tirgotājiem nebija super skaistas vāzes vai kas tamlīdzīgs ziedu izlikšanai, bet vienkāršs plastmasas spainis – vienkāršība ir skaista.

Alma

Lieliskais tirgus smārds

Senajā tirgū, kopš 90. gadu beigām es biju pastāvīga apmeklētāja. Nācu uz tirgu vismaz divreiz nedēļā. Arī mans tētis speciāli brauca šurp pēc reņģēm un nēģiem no Ziepniekkalna. Viņš ļoti gaidīja, kad tirgus atkal atvēries, tomēr nesagaidīja.

Vienmēr nācu uz tirgu pēc vistas. Zināju konkrētu vietu, kur var tik pie pašas gardākās un izdevīgākās. Šobrīd tur tirgo olīvas, tolaik tur atkal bija ļoti garas rindas. Pretī vistinām es nesu attīstīt bildes un pirkto foto rāmjus, aiz tās būdiņas tirgoja bulciņas. Nācu arī pēc skābiem kāpostiem. Biju viens no tiem cilvēkiem, kas labprāt lūdza kāpostu sulu, kas mucas apakšā bija sakrājušies. Gāju arī uz otro stāvu. Kur šobrīd ir @kepa., tolaik bija ļoti saturīgs saimniecības preču veikaliņš. Galerijās, ko no paviljona sedza sienas, bija pilns ar lupatām, tomēr arī tur varēja ko atrast. Vienreiz es nopirku mammai zābakus, kurus viņa nonēsāja vairāk nekā desmit gadus.

Atminos, ka starp sakņu paviljonu, kas šobrīd nojaukts, un pašu tirgu bija ēdnīca, kur vienreiz ar meitām pat paēdu. Meitas vienmēr aizrādīja par tirgus, teiksim, smārdu, tomēr es allaž uzskatīju, ka tās zivju, gaļu un visa cita smaržas ir lieliskas, tik apetītlīgas!

Lai arī atjaunotais tirgus, pēc manām domām, nav vairs klasisks un īstens tirgus, tas tāpat ir superīgs!

Una Eklone

Šausmu aleja

1989. gadā sāku iet skolā, kas atradās tieši blakus tirgum, Igaunu biedrības ēkā. Tad nu manas tirgus atmiņas ir no saulainajiem 90tajiem, kas pieaugušajiem laikam šķita stipri mazāk saulaini. Pirmajās klasēs pēc skolas gana bieži ar vecmāmiņu iegriezāmies tirgus paviljonos, kura centrālo eju (šobrīd ir cits eju izkārtojums) ieskāva balti flīzētu tirgošanās stendu nodalījumi. Visspilgtāk man iespiedušies atmiņā puscūķi, kas karājās aizmugurē uz milzu āķiem, un priekšplāna vitrīnā izliktās cūku galvas. Šīs ainas man iedvesa šausmas, kaut gan ar vecmāmiņas gardajām kotletēm mīlojos labprāt un nemaz nelēju asaras par noslaktētajiem dzīvniekiem. Taču šī šausmu aleja bija pārvarēšanas vērtā, jo galā gaidīja bagātīgs bulciņu stands ar tolaik gardākajām smalkmaizītēm rajonā!

Anta

Tolaik bija maz, ko ēst

Manas atmiņas par Āgenskalna tirgu ir – skābi kāposti jaunībā, darbs Ojāra Vācieša muzejā un tirgus atdzimšana tagad. Kad 80tajos studēju Jāzēpa Vītola konservatorijā, es īrēju nelielu istabiņu Rucavas ielā. Laiki bija tādi, ka bija maz ko ēst. Ja svētdienās nebraucu uz Jelgavu, tradicionāls bija gājiens uz tirgu pēc skābiem kāpostiem. Tas bija gabaliņš, bet man tā patika tās smaržas un cilvēki šeit – kāpostu mucas, gaļas, atminos arī Pūcīti.

Dace Micāne Zālīte

Apgrauztie kukuliši

Ar mammu un omi visu manu bērnību līdz pat šai dienai ejam kopā iepirkties. Bet spilgtākās bērnības atmiņas ir piena produktu stands, kur vēl sieram bija melnie cipariņi un man kā liela balva bija, kad šos cipariņus pārdevēja iedeva. Jau ap kādiem 10 gadiem lielākais prieks bija pirmā vieta, kur varēja nopirkt želejas konfektes uz svaru un tad no katra veida pa vienai pirku, jo santīmi bija, cik bija. Bet noteikti nekas nestāvēs priekšā svaigās maizes iegādei. Kā tagad atceros tos baltmaizes kukulišus, kurus pa ceļam uz mājām apgrauzu.

Un mana mīļā piena stenda tante, viņa tur strādāja no brīža, kā atceros sevi tirgū līdz pat īsi pirms maniem 20 gadiem. Tas nozīmē gadus 15 es viņu atceros.

Lote

ILGONIS LINDE

Pat man, mazam bērnam, likās jocīgi...

Ar spilgtām bērības atmiņām par tirgu dalās Āgenskalna apkaimes novadpētnieks, režisors un digitālā žurnāla "Par Āgenskalnu!" autors Ilgonis Linde, kura aizraujošos, ironijas piesātinātos apkaimes vēstures tēlojumus un foto arhīvu atradumus ar nepacietību gaida un aktīvi apspriež vairāk nekā deviņi tūkstoši sekotāju.

Valsts, kas nepazina dizainu

Es atceros ļoti senu pagātņi. Man bija kādi 5-6 gadi, varētu būt 60to gadu pats sākums. Iekārtojums bija neiedomājams. Bija pagājuši ļoti daudzi padomijas gadi, kad viss te bija sačakarēts līdz neprātam. Tā bija valsts, kas nepazina dizainu kā tādu. Nebija ne estētiskas, ne izpratnes par dizainu, kā jāizskatās produktiem, kāda ir sanitārija. Viss bija dubļains, netīrs, pa zemi mētājās krāmi. Piebūvē, kas kādreiz bija āra paviljons, vispār nebija grīdas, tā bija uzlikta uz asfalta. Ziemā visiem ļoti sala kājas. Stāvēja tantiņas ar milzīgiem filca zābakiem un galošām apakšā, satinās pufoņās, iekšā lakati. Personāži bija komiski, ja ne vēl trakāk.

Pat man, mazam bērnam, likās jocīgi, ka no ārpuses ēka ir tik skaista un cēla, bet iekšā pilnīgi citādāka. Tolaik es, protams, mušas neķēru, nesapratu, kas ir īpaši skaisti, bet man atmiņā ir ļoti iespaidies, ka tas izskatījās briesmīgi.

Visas cūkas piederēja visiem

Galvenokārt šeit pārdeva gaļu. Te bija tāds vecis, gaļas cirtējs. Viņam bija blūķis, īsts bendes cirvis, garāks par mani. Izskatījās viņš baiss. Viņš ņēma pus-cūkas un stūma uz dzelzs ratiem kā tādus sakrautus liķus uz noliktavu kaut kur apakšā. Tad viņus nokrāmēja turpat, uz grīdas, metodiski cirta gabalos. Nāca palīdzes un krāmēja uz lielām paplātēm, tālāk nesa tirgotājiem. Nezinu, kāds viņiem bija mehānisms, bet tolaik laikam tas nevienu neinteresēja. Visas cūkas piederēja visiem.

Katru no nocirstajiem gabaliem vis nelika uz letes, bet āķēja uz stangas, kur tos visus sakarināja. Nāca sieviņas un ar saviem irbuļiem bakstīja tos gabalus. Tas skats bija sirreāls.

Gaļa, zivs, piens, siers un viss, čau

Produktu fasēšana tolaik bija pilnīgi citādāka. Viss bija kaut kādos dēļos un mucās, nebija citas taras, plastmasas konteinerīšu, kā tagad. Kāposti bija milzīgās 200 litru mucās, kuras nedēļu ķeksēja ārā ar tādām šaufelēm, kam milzu zari – kad ieģrābj, mierīgi 2 kg iznāca ārā. Bija lielas stikla krūzes, kur lika kāpostus, un tad spieda kāpostu sulu.

Bija arī zivju akvārijs stūrī ar vienu dzeltenu, nespodru stikla sienu, likās, ka esi metru zem ūdens. Nabaga karpas plātīja mutes un gaidīja, kad kāds kaut ko labu viņām izdarīs... Vienmēr gāju skatīties karpas, tas man ļoti patika. Protams, bija arī sālītie gurķi. Tajā laikā neko īsti nemarinēja. Apjaušma par marinēšanu sākās tikai 70tajos. Septembrī iegāza mucā gurķus, pa virsu – dilles un sālsūdeni. Palēnām gurķi palika arvien skābāki un sāļāki. Istenībā man tie nebūt negaršoja, bet nekā cita jau nebija.

Bija viena maza zivju, siera letīte, pienu te pārdeva. Vasarā, protams, viss atdzīvojās, ārā gar malām bija nojumes un tirgotāju nejēdzīgi daudz. Bet tas nebija pašos senākajos laikos, ko atminos. Agrākajos laikos bija šausmīgi minimāls piedāvājums. Gaļa, zivs, piens, siers un viss, čau. Cilvēku gan bija ļoti daudz. Ārā gar malām bija nojumes un tirgotāju nejēdzīgi daudz. Bet tas nebija pašos senākajos laikos, ko atminos. Agrākajos laikos bija šausmīgi minimāls piedāvājums. Gaļa, zivs, piens, siers un viss, čau. Cilvēku gan bija ļoti daudz.

TIRGUS = CILVĒKI

TIRGŪ SASTAPTIE CILVĒKI

Šāds jauks pakalpojums

1997. gadā ar sievu sākām dzīvot Ķīpsalā. Tad tirgus apmeklējums pārvērtās par iknedēļas rutīnu. Katru svētdienu devos uz tirgu iepirkt, kas nu saimniecībā bija vajadzīgs – dārzeņus, kādu zivi, gaļas gabalu. Bija tāda dūšīga, krievu tautības sieviete, kas te dežūrēja, reizēm pienāca un pajautāja – “ko jums vajag?” Es nosaucu sarakstu. Kamēr es gāju pie saviem pārdevējiem, viņa gāja pie saviem un atnāca atpakaļ ar divām kulēm. Viss tas labākais par labākajām cenām. Vienvārdsakot, šāds jauks pakalpojums. Ar laiku iepazinos ar pārdevējām, nodibinājās sirsnīgas attiecības. Tāda draudzīga sajūta, kad ej pie pazīstamajiem un vienmēr aprunājies, parādās blatu sistēma, kad zem letes iedod it kā ko labāku. Bija viena izskatīga dāma, kas tirgoja dažādas marinētas lietas – ķiplokus, sīpolu skābus kāpostus. Uzticīgi gāju pie viņas 20 gadus, taču kopš rekonstrukcijas neesmu viņu vairs manījis.

Arī šodien tirgus ir jauka nedēļas nogales rutīnas sastāvdaļa. Tagad tirgus ieskrienas pavisam jaunā veidā, kā tāds kultūras centrs. Nu tas ļauj plaukt senajam skaistumam.

Māris Gailis

Kā dakteris baltā halātā

Man Āgenskalna tirgus asociējas ar bērnību. Manam tētim gruzīnam bija draugs armēnis Arams, svaigas gaļas tirgotājs Āgenskalna tirgū. Es atceros, kā mēs ar tēti braucām ar 2. tramvaju no Zasuļauka sestdien vai svētdien, lai nopirktu svaigu gaļu pie Arama. Viņš bija kā dakteris baltajā halātā (ne vienmēr īsti baltā...), ļoti smaidīgs un žiperīgs. Ilgi tur stāvējām, kamēr viņi kārtīgi izrunājās. Atceros vēl, ka 2. stāvā bija tāda gara nodaļa ar visu ko, tai skaitā auduma ruļļiem.

Pēc tam atceros, ka stāvam pieturvietā atpakaļceļā un es skatos uz pulksteņiem (kuri rādīja laiku un temperatūru) Āgenskalnā tirgu fasādes labajā stūrī un gaidu, kamēr ap stūri parādīsies mūsu tramvajs. Tādas ir manas “bildes” par tirgu no bērnības.

Vīta Gumberidze

Kā dakteris baltā halātā

Man Āgenskalna tirgus asociējas ar bērnību. Manam tētim gruzīnam bija draugs armēnis Arams, svaigas gaļas tirgotājs Āgenskalna tirgū. Es atceros, kā mēs ar tēti braucām ar 2. tramvaju no Zasuļauka sestdien vai svētdien, lai nopirktu svaigu gaļu pie Arama. Viņš bija kā dakteris baltajā halātā (ne vienmēr īsti baltā...), ļoti smaidīgs un žīperīgs. Ilgi tur stāvējām, kamēr viņi kārtīgi izrunājās. Atceros vēl, ka 2. stāvā bija tāda gara nodaļa ar visu ko, tai skaitā auduma ruļļiem.

Pēc tam atceros, ka stāvam pieturvietā atpakaļceļā un es skatos uz pulksteņiem (kuri rādīja laiku un temperatūru) Āgenskalnā tirgu fasādes labajā stūrī un gaidu, kamēr ap stūri parādīsies mūsu tramvajs. Tādas ir manas "bildes" par tirgu no bērnības.

Vita Gumberidze

Ja pirksi pie iesācējiem, norausies!

Aptuveni 2010.–2015. gadā šad un tad gāju pirkt dārzeņus uz veco dārzeņu paviljonu. Bija jārēķinās, ka veco sievu-pārdevēju banda uzvedās diezgan agresīvi, vislielākā konkurence tirgū valdīja tur. Pie "galvenajām" drīkst pirkt, bet, ja pirksi pie "iesācējām", tad norausies gan pats, gan tā pārdevēja. Īsts mobinga centrs. Iespējams, tāpēc, ka ar dārzeņiem nevar tik daudz nopelnīt. Starp citu, arī tagad pagalma dārzeņu tirgotāju rindās mazliet jūtamas tādas pašas vēsmas. Jābūt psiholoģiski sagatavotam, lai nopirktu dārzeņus. Ar citiem produktiem tā nebija, gaļu varēja pirkt gaviļēdams, gara rinda, ātri apkalpo, visi priecīgi.

Una

Laiki, kad bērni paši varēja blandīties

Manas [Mārtiņa] tirgus atmiņas ir ļoti senas. Ja man šobrīd ir 68 gadi, tad toreiz man bija pieci. Mēs dzīvojām pie Bērnu Pasaules, bet mamma strādāja tepat, blakus mājā, par dezinfektoru. Tie bija laiki, kad bērni varēja paši blandīties pa ielām. Tā nu divatā ar sešgadīgo brāli braucām pakaļ mamma avansam, ko mums ar adatu iepogāja blūzē. Pēc tam mēs vienmēr nācām uz tirgu, paskatīties, vai te viss kārtībā. 15 gadu vecumā mamma man tirgū pirka bikses. [Tālāk stāstu turpina Zane]

Bet nu jau 20 gadus mēs dzīvojam Smiļģa ielā. Tirgū mēs esam bieži, jo tas ir ērti un tuvāk nekā jebkurš veikals. Tā nu mums bija un ir savas tantiņas un onkuļi. Bija fantastisks puķu onkulis, kurš diemžēl pagājušogad aizgāja. Ar viņu varēja aprunāties par mākslu, izrādēm, tirgus jaunumiem. Viņš bija inteliģents un īstens Āgenskalnietis. Pie viņa Mārtiņš man pirka puķes pēc visām četrām dzemdībām. Reizēm viņš tās uzdāvināja tāpat, garām ejot. Ar viņu bija tā – vajag vai nevajag, ja ir, tad jāpērķ! Ir vēl viena puķu tante, kas atceras mūsu Gustavu, kad viņš vēl knapi steberēja pirms 20 gadiem. Arī skābo kāpostu, gurķu, sinepju un mārrutku tantes arvien ārā tirgojas.

Zane un Mārtiņš Vilsoni

Kiosks, ko apmeklē tikai sievietes un reketieri

1997. gada vasarā skolas brīvlaikā piestrādāju tirgus kioskā, kur mans tētis bija ierīkojis bērnu preču veikaliņu. Tirgošanās veicās puslīdz ciešami, ja neskaita, ka bija nepanesami garlaicīgi. Manā kioskā iegriezās tikai un vienīgi sievietes, mammas ar maziem bērniem ratiņos vai vienas pašas, reizēm arī dāmas no kādas sanitārās vai nodokļu inspekcijas, kas vēlējās pašķirstīt aizraujošo kases ieņēmumu uzskaites žurnālu un sanitāro grāmatiņu. Vīriešiem laikam toreiz nebija vēl modē gādāt par mazuļiem, esmu gandrīz pilnīgi droša, ka neapkalpoju nevienu vīriešu kārtas pircēju, to būtu atminējusies kā retu eksemplāru.

Tomēr būtu melots, ja teiktu, ka visi vīrieši kioskiņam gāja ar līkumu. Bija kāds lielgabarīta tēvaiņu duets, kas ik nedēļu iegriezās pie manis, velti cerot satikt saimnieku (manu tēti). Viņi bija ļoti smaidīgi un vienmēr apvaicājās, kā sokas andele. Vēlāk tētis pastāstīja, ka tie ir tirgus reketieri, kas no visiem iekasē jumta nodevu par drošības un kārtības uzturēšanu. Ja godīgi, viņi izskatījās pēc pāraugušiem un laiskiem puķu bērniem ar maigiem un bezrūpīgiem pankūkjīmjiem. Interesanti, ka nacionālais sastāvs tika pārstāvēts līdzvērtīgi – viens bija latvietis, otrs krievs vai krievvalodīgais, bet abi kā dvīņi! Divus metrus gari, labi noēdušies, atlaistiem ne īsti īsiem, ne gariem matiņiem, raibos viegla auduma kreklos, neapšaubāmi oriģinālās firmas džinsenēs, kantainpurnu vasaras kurpēs ar bārkstiņu augšā un, protams, īsos un pufīgos kožakos ar iežmiegtu jostas daļu. Ādas jakas laikam brīnumaini pasargāja iespaidīgos miesas blāķus no ārējās vides kaitīgās ietekmes, jo šie kožaki bij mugurā arī svelmainākajās dienās, kad gaisa temperatūra pārsniedza 30 grādus. Tādi man palikuši atmiņā Āgenskalna tirgus reketieri, kas vizuāli nebūt neatgādināja tēlus no krievu seriāliem.

Anta

3 kg biezpiena pie Smukās

Smukā pārdeva biezpienu Āgenskalna tirgū, paviljona labajā malā, pie Bāriņu ielas ieejas. Tur viņa esot pārcēlusies vēlāk, un vispirms stends atradies centrālās ejas labajā pusē. To man izstāstīja, pati īsti neatceros. Bet atceros biezpienu. Tas bija īsts, labs lauku biezpiens, ietīts marlītē, kas atstāja smalku rūtiņu nospiedumu.

Mēs bijām īpaši klienti, jo Smukā, lai arī citkārt lietišķa un atturīga, ieraudzījusi mūs parādāmieš pie stenda, izplūda laipnībā. Un tam bija būtisks iemesls. Proti, mums bija vienošanās, ka pirsim biezpienu katru trešdienu. Lielu gabalu, kādus kilogramus trīs, kas brālīgi tika izdalīti visām trijām mūsu mājā dzīvojošajām ģimenēm.

Nezinu, kāpēc mūsu mājās viņa tika dēvēta par Smuko, bet tas katrā ziņā

lika man vairāk ieskatīties viņas vaibstos. Nesmuka Smukā tiešām nebija, bet es, kā jau mazs bērns, kuram skaistuma etalons bija mans bārdainais, apaļīgais tētis un visi svešie cilvēki šķita mazliet neglīti, tur neko īpašu nesaskatīja.

Padomju un atmodas laika skarbajos ekonomiskajos un pārtikas sagādes apstākļos šāda kvalitatīva ēdmaņa, visticamāk, bija milzīgs atspaidis, bet man tā likās tīrākā sodība. (...)

Neatceros, kad un kāpēc trešdienas biezpiena plūdums izsīka, bet zinu, ka nu jau sen Smukā no Āgenskalna tirgus ir pārcēlusies uz plašajiem debesu paviljoniem.

Anna Petraškevica

KINO LEGENDA PĀRDEVĒJA LOMĀ

Latviešu aktieris un kino leģenda Uldis Pūcītis (1937–2000) bija viens no sava laika spožākajiem un cilvēku iemīļotākajiem skatuves māksliniekiem. 1990to gadu skarbajos pārmaiņu laikos aktieris pieņēma jaunu dzīves lomu un kļuva par Āgenskalna tirgus leģendu, ko daudzi ar gaišu prieku piemin savās tirgus atmiņās.

Diena, kad Uldis Pūcītis atteicās no filmēšanās

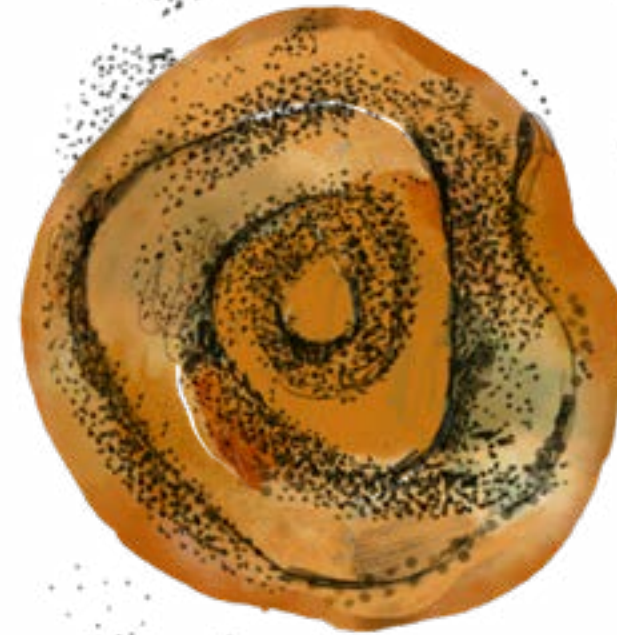
Astoņdesmito beigās blakus tirgum – Linarda Laicena ielā – bija televīzijas studija, kur paralēli studijām sāku strādāt. Bet spilgtākā atmiņa ir no deviņdesmitajiem. Kādam raidījumam izdomājām piefilmēt intervijas tirgū ar pircējiem. Un kāda sieviete atzinās, ka šurp nāk, lai satiktu izcilo latviešu aktieri Uldi Pūcīti. Viņu pašu arī todien satikām – maizes un kārumu stendu rindā. No filmēšanās viņš ļoti korekti atteicās, bet uzciņāja ar smalkmaizīti (ja nemaldos, tā bija pītā maizīte ar rozīnēm). Pūcītis piešķīra īpašu sajūtu kolorītu, viņš saimniekoja savā stendā ar tādu pašcieņu, ka nav brīnums – dāmas tiešām viņa dēļ plūda uz tirgu pēc aktiera tirgotajām maizītēm.

Elita Marga

Dāmas aiz laimes ģībst

Vēlākās klasēs garajā starpbrīdī šmaucām uz tirgus bulcināriju, kura bij tik iecienīta, ka vienlaikus pēc cukurotās produkcijas izslāpušo rindu apkalpoja divi pārdevēji. Vecmāmiņa pastāstīja, ka viens no pārdevējiem, sirms kungs ar ļoti izteiksmīgām acīm, ir kādreizējais “ģībsteklis” (vīrietis, kuru ieraugot, visas dāmas aiz laimes ģībst), aktieris Uldis Pūcītis. Tā nu bulciņās bija nedaudz sagaršojama 90to rūgtā garoza, kad ļaudis bij spiesti iekļauties jaunajā sistēmā un darīt varbūt ko pilnīgi pretēju savam aicinājumam. Skolas laikā pie Pūcīša vienmēr pirku īpaši gardās un mīkstās magoņmaizītes ar bagātīgu, gandrīz līstošu šokolādes glazūru, kuras tolaik tik negausīgi atēdos, ka kopš skolas gadiem ne reizi vairs neesmu iegādājusies nevienu pašu magoņmaizīti. Nevienu!

Anta Straumēna

Toreiz ne es Pūcīti, ne viņa kundzi satiku

Ik piektdienu pie Ainas no Jaunmārupes bija biezpiena diena. Viņa bija tāda lielām acīm, laipna. Reizēm man sieva pārjautāja, kur tad es pirku. Teicu, ka pie smukās. Gadu gadiem nācu, lai kāda rinda būtu priekšā. Tad vēl es piebūvētajā mājā pirku skābus kāpostus. Aiz ieraduma sāku iet pie vienas konkrētas, tādas jaunas, laipnas. Nu viņa tirgojas ārā, bet pēc izskata nav mainījusies nemaz. Vēl visi runā, ka te reiz tirgojās Uldis Pūcītis. Toreiz ne es Pūcīti, ne viņa kundzi satiku. Tagad viņa ir ārā, man ir liela draudzene. Es nopirku pie viņas grāmatu, ko nest uz māju. Tagad viņa man iedevusi jau nākamās, ko lasīt. Tie gan nav senie tirgus laiki. Bet tirgus vienmēr ir bijis mīļš.

Ēriks Ošs

Sadzīves etīde pārdevēja lomā

Spilgtākā atmiņa kā apmeklētājam ir bulciņu pirkšana pie latviešu kinoleģendas Ulda Pūcīša. It kā vienkārša sadzīves aina pārdevēja un pircējas lomās, bet katru reizi bija jāatceras viņa kino lomas gan “Vajadzīga soliste”, gan “Purva bridējs”. Arī kā pārdevējs Uldis Pūcītis stāvēja staltu, varētu teikt cēlu stāju, izstarodams mieru un harmoniju. Vēl tagad atceros viņa lielās plaukstas, kuras rūpīgi iesaiņoja pirkumus, un viņa slaveno, atpazīstamo aktiera balsi.

Dace Dātava

VĒROJUMI UN PIEDZĪVOJUMI

Gulāmieš uz galdiem

Agrāk šeit bija pamatīgs tirgus. Brauca tantes un onkuļi no laukiem, katrs ar savu ražu, pašu audzēto. Maz bija ievestās lietas. Mana vecvecmāmiņa katru gadu bez izņēmumiem šeit tirgoja adventes vainagus. Atminos, kad biju stāvoklī, nācu pēc marinētiem tomātiem. Tie bija ļoti garšīgi. 2. stāvā par 2 rubļi/kg atkal pārdeva ciedru riekstus.

Agrāk tirgus nestrādāja katru dienu, tikai nedēļas nogalēs vai citās konkrētās dienās. Pašos, pašos pirmsākumos mana ģimene brauca tirgoties no tagadējās Mārupes ar zirgu un lielajiem ratiem. Vēlāk 70tajos un 80tajos tas bija autobuss. Tad visi laucinieki plkst. 7.00 pulcējās pie vārtiem. Kad vēra vaļā, katrs skrēja, kur nu pats noskatījies. Konkrētas vietas nebija, bija jāaizņem labākā, tālab gulāmieš uz galdiem. Tolaik man bija 10 gadi, kad kā bērns, protams, uzspēju aizskriet visātrāk. Atminos, ka bija dienas, kad beidzām darbu jau plkst. 14.00, jo viss bija izpirkts.

Puķu tirgotāja

Veiksmīga maiņa tirgus pagalmā

Es dzīvoju Āgenskalnā kopš 11 gadu vecuma, tātad 1938. gada. Sākumā dzīvoju pretī Dārziņa mūzikas skolai. Kad 1956. gadā sāku strādāt Latvijas Televīzijā, ieprecējos un dzīvoju netālu no tirgus. Esmu sūtīts uz tirgu ar sarakstu. Tad šeit nebija saldētavas, bija īsta tirgus smarža. Ir dažādas pastarpinātas atmiņas.

Es atceros, kā braucām ar meiteni uz Jūrmalu mācīties eksāmenam. Pa ceļam vajadzēja ko ēdamu. Man bija tādas pazolītes no ādas, tā nu es tās veiksmīgi tirgus pagalmā iemainīju pret maizes plācenīti, ko kopā pēc tam graužām. 70 rubļi.

Ēriks Ošs

Šausmīgs blīkšķis piena nodaļā

Attīstītā sociālisma laikmetā dzīve sīta augstu vilni, notika nepārtraukta dzīves svinēšana. Tirgū bija ārkārtīgi daudz cilvēku. Tolaik nebija lielveikali, nemaz nevar salīdzināt ar šodienu. Bija milzīga darba slodze, rinda bez pārtraukuma stāvēja no astoņiem rītā līdz deviņiem vakarā. Viss bija nolaists, pelēks, brūns un arī netīrs, tomēr visi tāpat bija lustīgi un jautri.

Vienreiz piena nodaļā plkst. 12.00 atskanēja šausmīgs blīkšķis, krita pannas un krita arī pārdevēja. Pēc brīža atskanēja skaļi krācieni. Skaļā svinēšana bija viņu piebeigusi. Tolaik tas nebija nekas tāds. Tad tirgū ir bijuši plūdi, jo kāds atstāja krānu vaļā, tad ugunsgrēks, jo tējkannu neizslēdza. (..)

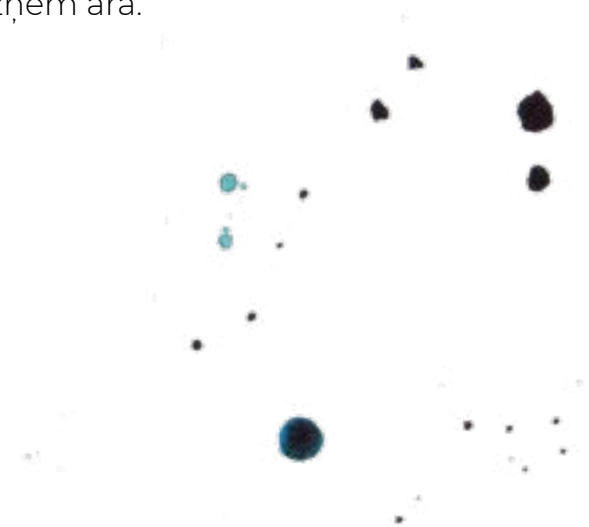
Tolaik ļoti daudz mākslinieki nāca uz tirgus pagrabiem, kur notika bohēma un, protams, atkal dzīves svinēšana. Gan gleznotāja Biruta Baumanē, gan komponists Aleksandrs Kublinskis tur pavadīja dažu labu brīdi. Tirgus bija vieta, kur satikās. Tolaik cilvēkiem nebija iespēja krāt naudu vai ceļot, nedominēja materiālā pasaule, bija vairāk draudzības.

Olīvija Pūcīte

Viltotā lauku desa

90. gados šeit aktieris Uldis Pūcītis tirgoja bulciņas. Savukārt mēs nācām pēc dārzeņiem, ogām un gaļas, jo sieva vienmēr ir teikusi, ka lielveikalā gaļu nevar pirkt. Tomēr arī tirgū var būt visādi. Piemēram, reiz regulāri pirkām mājas desu, it kā labāko gabalu. Tikai pēc gadiem atklājām, ka pārdevēja to iepērk lielveikalā ar iepakojumu, bet šeit to vienkārši izņem ārā.

Sandijs Semjonovs

ČETRKĀJAINIE APMEKLĒTĀJI

Seniora ikrīta rutīna

No bērnības atceros, cik pieblīvēts bija otrais stāvs, visspilgtāk atmiņā palikusi audumu un aizkaru bode, kā arī pilsētu ģerboņi, kas agrāk atradās paviljonā. Par regulāru tirgus klienti kļuvu 2004. gadā, kad sāku iepirkties kopā ar jaundzimušo dēlu – tirgū likās daudz ērtāk fiksi ieskriet, nekā veikalos. Gaļu vienmēr pirku pie burvīgās pārdevējas Lāses no z/s “Čokas”. Parasti pie gaļas stendiem satikām arī paliela auguma suni senioru, kurš katru rītu devās uz tirgu brokastīs. Zinātāji stāstīja, ka sunim bijušas gan mājas, gan saimnieki, bet tirgus apmeklējums gadiem ilgi ietilpis viņa ikrīta rutīnā.

Ilze Lasmane

Bokas jaunkundze un inteligēntais suns

Kā atkal vairāk nav, ir bulciņu tirgotāja, ar ko man ļoti asociējās tirgus. Viņa varēja būt personāžs no grāmatas – Bokas kundze no Karlsona. Reizēm mēs nācām tieši viņas dēļ. Otra asociācija ir noklīdis suns ar, manuprāt, ļoti augstu intelekta līmeni. Reizēm viņš stāvēja pie sarkanās gaismas, lai nāktu pāri uz tirgu pie zaļās. Viņš šeit regulāri pastaigājās, jo tirgotāji viņu baroja.

Reinis Virtmanis

Pasažieris vilks un žurkas uz pakaļkājām

Atminos, kā ar 2. tramvaju uz tirgu brauca viens skaists, liels vilku suns. Patiešām. Pats iekāpa, izkāpa, pārlēca pāri žogam un tika pie gardumiņiem. Tomēr viendien atbrauca dzīvnieku ķērāji un aizveda viņu uz “patversmi”. Tā nu beigās vīrs sēdās pie stūres, brauca turp un suni izpirka.

Tajā pašā laikā tirgū bija ārkārtīgi daudz žurkas. Viņas uzdarbojās pa nakti – gāja uz pakaļkājām no smalkmaizīšu nodaļas uz piena nodaļu un ķepās turēja drumstaliņas. No rīta kolēģi atnāca uz darbu, atvēra pieliekamo, bet tur dziļumā pilns ar bulciņām.

Olīvija Pūcīte

TIRGUS TELPA & LAIKMETA ELPA

Tirgus revitalizācijas iecere mākslinieces bēniņos

Arvien biežākās pastaigās uz Āgenskalna tirgu sāku doties 1980. gadā, kad tikko sāku studēt Mākslas akadēmijā. Studiju laiks atnesa lielu interesi par vēsturisko apbūvi, skaistām ēkām un detaļām. Kad pienāca laiks izvēlēties diplomdarba tēmu, ilgi domāju, līdz kādunakt nāca atklāsme – skaistā Āgenskalna tirgus ēka ir pelnījusi nopietnu uzmanību. Pamazām, veidojot skiču piedāvājumus, nonācu pie tēmas “Āgenskalna tirgus revitalizācija”. Projektā tika izcelta tieši tirgus ēka, attīrot to no auto stāvlaukuma ēkas priekšā un no nekvalitatīvās pagalma apbūves, ieskaitot padomju laikā būvēto sakņu paviljonu. Tirgus laukumam tika piedāvāti mazi, viegli, moderni paviljoniņi. Diplomdarbu aizstāvēju 1984. gadā, saņemot visaugstāko novērtējumu (un mudinājumu to piedāvāt toreizējai Rīgas izpildkomitejai). Tomēr tajā laikā tas īsti nešķita reāli un skaistais projekts tika noglabāts bēniņos, bet ne aizmirsts.

Sākās trauksmainais Atmodas laiks. Man piedzima meita, 1996. gadā viņa sāka mācīties Rīgas Igaņu skolā, kas tolaik atradās tieši blakus Āgenskalna tirgum. Tur iegriezāties gandrīz katru dienu, tirgus vēl bija rosīgs. Tomēr bija žēl skatīties, kā tas ar katru gadu arvien vairāk pazudinās. Nu tas beidzies ar mums visiem zināmo rezultātu. Paviljona iekšpusē ir tā, ka labāk nevarētu vēlēties. Galvenais, lai nerimst rosība!

Maija Avota

Tas taču nav tirgus, tas ir kultūras nams!

Pirms divdesmit viena gada tirgus bija eksotiska, post-sociālistiska vieta ar spēcīgu tā laika garu, garšu, cilvēkiem un rakstura īpatnībām. Apkārt nebija veikali, atmosfēra bija pilnīgi citādāka. Tomēr arī tolaik es uz tirgu nācu. Kur šobrīd ir Vest, tur agrāk bija mazliet īpatnēja kafejnīca, kurā mēdzām ar draugiem pasēdēt. Savukārt starp piebūvi un paviljonu mēs gājām ēst pankūkas. Dzīvojot pusstudenta dzīvi, tas sanāca gaužām lēti. Vēlāk, kad ar sievu pārvācāmies vēl tuvāk, tirgus ikdienā tāpat palika, jo bijām jau izveidojuši attiecības ar konkrētiem tirgotājiem. Nācām arī tāpēc, ka lielveikalā neparunāsi. Tirgū mazliet piekorigē, pasaka, kas labs, ko varbūt šodien

nevajag ņemt. Ar laiku izveidojas uzticība, ka neapmānīs. Vēl šobrīd mums ir daži tirgotāji no iepriekšējiem laikiem. Piemēram, olu pārdevēja, kas jau zina, kādas olas mēs pērkam, un tās vienmēr mums atliek. Arī Z/S Vārpas, puķu tirgotāji ārā. (...)

Tagad tirgus ir kā magnēts. Var nebraukt uz centru, bet palikt Āgenskalnā, jo te viss ir. Ir tāda mazā kopienas telpa, kas cilvēkiem ir saprotama un tuva. Pirms pāris dienām, ejot garām, dzirdēju, ka kāda sieviete krievu valodā teica: “Tas taču nav tirgus, tas ir kultūras nams”. Tātad tirgus sāk asociēties kā kultūrvieta, tas ir labi, tā ir jauna dimensija.

Reinis Virtmanis

Tirgus noskaņa iedvesmo dzejai

Šodien es šeit nāku pavisam bieži. Man patīk iedzert @Kalve kafiju, patīk Straupes biezpiens, kaņepju sviestiņš, arī akordeonists pie Mārtaņa Beķerejas, kas ir brīnišķīgs un pazīstams mūziķis, un arī šeit reizēm ir. Vienu dienu es uzēdu kebabu, citu – nejauši satieku draugu, mākslinieku Gunti Lauderu. Viņš atkal nāk pēc ukraiņu soļankas. Katram savs. Turpat, pie @kalve sēžot un dzerot auksto latti karstā dienā, es pagājušajā vasarā uzrakstīju dzejoli “Čakisks motīvs”. Arī Ojāram Vācietim ir dzejolis par Āgenskalna tirgu. Tas, ka viņš te nāca un pirkās, tas ir simtprocentīgi skaidrs. Tā bija viena no viņa sadzīves telpām, kurai kā dzejnieks viņš iedeva savu auru caur dzeju.

Es šo vietu, Āgenskalnu neizjūtu tikai kā dzīvesvietu, bet kultūrtelpu. Šeit tiek pabarota ne tikai dvēsele, bet ar skaistām, labām un kvalitatīvām lietām arī pats ķermenis. Svarīgi saprast, ka katrai kultūrvidei un vietai ir jēga tad, ja tajā dzīvo cilvēki. Vēl lielāka jēga, ja tajā dzīvo krietni cilvēki. Vispār brīnišķīgi, ja tajā top kas jauns un labs. Šis ir stāsts par Āgenskalna tirgu. Tas ir tas, kā es no jaunības kāpostu mucām un cauri dzīvē izbaudītiem zivju tirgiem, dažādām kultūrām sajūtu Āgenskalna tirgu – Rīgas pilsētas un rīdzinieku garu. Man te ir labi.

Dace Micāne Zālīte

Tirgus var būt arī mākslas telpa

Agrāk pirmajā stāvā bija piebūvē, viss bija saspīests, nebija, ko elpot, bet 2. stāva kā šāda vispār nebija. Tā bija reāla postpadomju iebraucamā vieta. Mēs nekad augšā nekāpām, jo viss šķita sušķains. Tolaik ēst tirgū šķita kas neiedomājams un antisemitārs. Tagad te nāk ēst smalki ļaudis. Mēs savukārt parādījām, ka tirgus var būt arī mākslas telpa. Ielikām melnos aizkarus jauniešu stacijā un aicinām uz izrādēm. Tirgus ir vide, kur kopjas latviskums.

Zane un Mārtiņš Vilsoni

Nevis preču, bet emociju apmaiņa

Manas pirmās tirgus atmiņas ir aptuveni pirms 10 gadiem kā caurbraucējai no Jūrmalas vienreiz divās nedēļās. Viena no spilgtākajām tā laika atmiņām ir piebūve tirgus austrumos. Tur bija sajūta it kā tādās dārgumu medībās – Tu ej cauri nesaprotamām matērijas kaudzēm, kas apklātas ar segām un lupatu deķiem, nav skaidrs, kas ar tiem apsegts, bet galu galā Tu nonāc pie svaigiem spinātiem. Tiem spinātiem es speciāli braucu pakaļ. Turklāt man šķiet, ka tas kungs arvien šeit tirgojas. Ne jau tikai deķi kaut ko aizsedza, arī konstrukcijas. Principā nebija iespējams tirgu uztvert kā vienotu veselumu. Kad es sāku dzīvot Āgenskalnā, ēka jau bija ciet, bet pagalms vēl vaļā. Zīmējot tirgus priekšlaukumu, gaisā bija jūtama tāda kā intriga – nu kā tad būs, kad būs vaļā, vai tad vispār var visu savest kārtībā. Noteikti ir cilvēki, kas nesaprot šo tirgu, jo tas vairs nav tradicionāls. Tomēr tradicionālo formu jau sen ir izkonkurējuši lielveikali. Tirgus kā pulcēšanās vieta paliek, bet tas, kāpēc mēs viņā pulcējamies un kas tajā notiek, ir diametrāli mainījies no pagājušā gadsimta. Tā vairs nav preču apmaiņa tirgus laukumā, bet emociju apmaiņa, tikšanās ar draugiem. Āgenskalna tirgus ir kā tāds nerakstītais Pārdaugavas centrs.

Madara Gibze

Tirgus kā sabiedrības spogulis

Es visu bērnību dzīvoju Purvciemā. Tomēr uzreiz kā es nedaudz virs 20 apprecējos, ar sievu sākām dzīvot tepat, Mārupes ielā. Uz tirgu nācām katru otro vai trešo dienu. Tagad nu jau vairāk nekā 10 gadus dzīvojam Kuldīgas ielā un brīvdienās nākam arvien. Var teikt, ka tirgus un Āgenskalns visu apzināto dzīvi ir bijis man blakus un sirdī. (...) [90tajos] Tā bija pavisam cita kultūra. Vide bija krieviskāka, dumjāka, tai nāca līdzī padomju elpa, šeit atradās taras pieņemšanas punkts un bija vairāk bez-

pajumtnieku. Tirgus ir spogulis tam, kā mainās sabiedrība un tās labklājība. Tagad tas ir daudz eiropeiskāks, ar savu seju un piederību. Tā nav tikai vieta, kur iepirkties, bet arī socializēties, apmainīties ar ziņām, pāris minūšu laikā satikt vairākus pazīstamos. Lejā nu jau mans draugs Dainis pārdod lauku labumus, pie puķēm bija vīrs Raimonds, ar kuru apmainījāmies par aktualitātēm teātrī, tagad ir grieķu vīni, puķu dāma un citi.

Sandijs Semjonovs

Labs rada labu

Āgenskalna tirgū es vienmēr esmu bijis apmeklētājs, taču mans dēls Gustavs šeit tirgojas katru nedēļu. Manas atmiņas? Ķekavas vistas un 2 dēli, kas trenējas un ēd vairāk, nekā tēvs var atļauties. Agrāk tirgus bija piekrāsots, aizlikts, tāds kā sasalis, stīvs un ciets. Tagad tas elpo. Agrāk, ja man vajadzēja ko vairāk par kartupeļiem, es braucu uz Centrāltirgu, vairs tā nav. Tagad, lai arī mazākās devās, te ir viss tas pats, turklāt šeit vienmēr var satikt paziņas. Tirgus ir kļuvis ērts. Agrāk šī bija pus-krimināla vide, kur bērniem atņēma telefonus, nākot no skolas. Tagad šī ir droša, estētiska un jauka vieta. Ikviens, kas atnāks uz tirgu, automātiski kļūst klātesošs šīm labajām lietām, tiek iekodēts šajā labajā kodā. Pat nepiedomājot, tikai nonākot šādā vidē, viņā sāk veidoties labākas domas, viņš pats kļūst labāks. Labs rada labu!

Roberts Koļcovs

Projektu īstenoja Āgenskalna tirgus komanda

Antas Straumēnas teksti un redakcija

Zanes Veldres vizuālais noformējums un ilustrācijas

Projekts tiek līdzfinansēts Rīgas pilsētas Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

ĀGENSKALNA TIRGUS

RĪGA